

Nr 282.

Av herr **Hage**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående disposition av fonden för vissa stödåtgärder inom malmkommunerna.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 207 har Kungl. Maj:t begärt, att riksdagen måtte medgiva, att de till fonden för vissa stödåtgärder inom malmkommunerna avsatta medlen tillsvdare måtte av Kungl. Maj:t få disponeras i enlighet med vissa i propositionen angivna riktlinjer.

Detta innebär, att nämnda fond skall få användas för utbetalande av pensionsfyllnad åt anställda hos LKAB, vilka förtidspensioneras efter fyllda 60 år i samband med inträffade sysselsättningssvårigheter i malmfälten. Att Kungl. Maj:t framlagt ett sådant förslag måste hälsas med stor tillfredsställelse, då därigenom ett antal äldre gruvarbetare kunna pensioneras med erhållande av ett rimligt pensionsbelopp, vilket i sin tur kommer att medföra, att en del yngre arbetare kunna få kvarstanna i arbetet. Detta förslag i propositionen överensstämmer också med en framställning från Svenska gruvindustriarbetareförbundets avdelningar i Kiruna, MalMBERGET och Svartön.

Emellertid innebar denna framställning från förbundet också en hemställan därom, att även de korttidsarbetande gruvarbetarne skulle i form av hyresbidrag i detta sammanhang beredas någon förbättring i sin ställning med hjälp av nämnda fond, vilken på sin tid kom till för att lämna hjälp till malmfältens arbetare under situationer som de nuvarande med sysselsättningssvårigheter för nämnda arbetare. Då det gäller denna del av gruvarbetareavdelningarnas ovan nämnda framställning, har emellertid Kungl. Maj:t icke ansett sig kunna tillstyrka, att de här nämnda medlen skulle få användas för detta ändamål. Det framgår av propositionen, att en av orsakerna till detta avstyrkande torde vara, att man anser, att de korttidsarbetande gruvarbetarne med den avkortning i arbetstiden som nu tillämpas — femdagarsvecka — likväl ha så pass stora inkomster, att det icke finnes anledning att förstärka desamma genom ett tillskott från fonden. Ävenså framhålles i det sammanhanget, att de gruvarbetare, som äro medlemmar i erkänd arbetslöshetskassa, erhålla daghjälp för fem veckodagar under varje vecka, varunder de äro tillåtnade.

Mot detta resonemang bör emellertid kunna invändas, att det är ett känt faktum, att levnadsförhållandena i malmfälten i Norrbotten äro sådana, att det, som på ett annat ställe möjligen kan te sig som en rimlig inkomst att leva på, i nämnda samhällen icke kan betraktas på detta sätt. Det är också känt,

att den norrbottniske gruvarbetaren lever under svåra klimatiska förhållanden samt att han har ett hårt och slitande arbete. Utgifterna för kläder m. m. ställa sig också för en sådan arbetare höga och draga betydande kostnader. Ävenså utveckla sig sysselsättningssvårigheterna — så långt man nu kan döma — för närvarande på sådant sätt i dessa bygder, att det kunde vara rimligt, att Kungl. Maj:t av riksdagen erhöle rätten att få använda någon del av fonden även för här nämnda ändamål. I det sammanhanget kan också påpekas, att i propositionen (s. 12) även framhålles, att enligt nu gällande dispositionsbestämmelser för fonden i fråga intet *principiellt* hinder möter för Kungl. Maj:t att under vissa förutsättningar bevilja fondbidrag för komplettering av inkomster för anställda hos LKAB. Även detta talar enligt motionärens uppfattning för givande från riksdagens sida av ett medgivande av här nämnt slag, men innebärande något längre gående medgivande än hittills.

Ävenså må här anföras några ord rörande fondens möjligheter att kunna tillmötesgå även den verksamhet, som här ifrågasättes. Här bör man då först kunna taga fasta på det meddelande som lämnas i propositionen, nämligen att det till fonden anvisade beloppet, 3 miljoner kronor, ännu icke till någon del tagits i anspråk. Trots detta antydes i regeringsförslaget, att ett användande av fonden även för detta ändamål skulle kunna decimera densamma allt för starkt. Mot detta bör dock kunna framhållas, att då de beräknade kostnaderna för den förut nämnda förtidspensioneringen belöpa sig till 186 000 kronor och räntan på de tre miljonerna torde täcka en betydande del av denna summa, förefaller det, som om någon möjlighet skulle finnas att använda fonden även för det senare ändamål, som ovannämnda gruvindustriarbetaravdelningar föreslagit.

Som skäl för den ökade understödsverksamhet, som här föreslås, kan ytterligare anföras — vilket även betonas i propositionen — att staten i egenskap av hälftenägare i malmbolaget i viss mån får anses vara ansvarig för produktionspolitiken vid gruvorna. Det kan också pekats på att arbetarne nu under ett års tid arbetat under korttidsdrift samt att de under åren 1940—45 fått vidkännas en reducering av ett under år 1938 tillkommet tillägg å 9½ till 4 % ävensom att de därutöver icke ännu erhållit fullt kristillägg enligt det s. k. ramavtalet — allt enligt vad som framhålles i här förut nämnda framställning från gruvarbetarne. Slutligen torde det nog kunna påstås, att nämnda arbetare till stor del ej ännu övervunnit sviterna av förut genomlidna krisperioder.

De skäl, som här ovan anförts, utgöra enligt motionärens uppfattning fullgoda motiv för att Kungl. Maj:t bör kunna erhålla befogenheten att — utöver vad som i propositionen föreslås — även medgiva någon tilldelning ur fonden för det ändamål, som omnämnes i senare delen av gruvarbetareavdelningarnas ovan nämnda framställning. Det bör då kunna överlämnas till Kungl. Maj:t att avgöra, i vilken utsträckning och under vilka villkor detta bör ske, där förhållandena särskilt motivera detta.

Under hänvisning till vad här ovan anförts hemställes alltså,

att riksdagen vid ett bifall till Kungl. Maj:ts proposition nr 207 måtte härtill föga det uttalandet, att det överlämnas till Kungl. Maj:t att — i den mån förhållandena därtill föranleda — använda den befintliga fonden för vissa stödåtgärder inom malmkommunerna även till utdelande av hyresbidrag till korttidsarbetande gruvarbetare under hänsynstagande helt eller delvis till den framställning, som rörande denna fråga gjorts av gruvindustriarbetareförbundets avdelningar i Kiruna, Malmberget och Svartön.

Stockholm den 23 mars 1946.

Ernst Hage.
